

CHET TILLARNI O'QITISHDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Asqarov Sanjarbek Mahamadaliyevich

Farg'ona davlat universiteti, Ingliz tili va adabiyoti fakulteti dekan o'rinbosari

Israyiljanova Gulbaxor Saminjanovna

TATU FF akademik litsey o'qituvchisi

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar: Kompyuterlashtirish, kompyuter-axborot modeli, axborot texnologiyalari, dasturiy ta'minot, script, multimediya, gipermediya, ta'lim platformalari.

Annotatsiya

Ushbu maqolada chet tillarini o'rgatishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishi. O'qitishning kompyuter va axborot usullarining joriy etilishi talaba va o'quvchilarning axborot kompetensiyasi darajasini sezilarli darajada oshirishi va kompyuterlashtirilgan o'quv jarayoni sharoitida ishning tashkiliy shakllari ham tavsiflangan. Chet tilini o'rgatishda kompyuter va turli xil kompyuter dasturlaridan foydalanishning afzalliklari keltiriladi.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2024 LWAB.

21-asrda kompyuter texnologiyalari yordamida o'qitish talabalarning mustaqil ta'limini tashkil etish imkonini beradi. Masalan, tinglashni o'rganayotganda, talaba nutqni o'rganishda chet tilidagi iboralarni eshitish imkoniyatiga ega bo'ladi u grammatikani o'rganishda har bir talaba grammatik mashqlarni bajarishi mumkin .

Chet tillarni o'qitish jarayonini takomillashtirishning eng samarali usullaridan biri ta'lim tizimida kompyuter va internet texnologiyalaridan foydalanish hisoblanadi. Ta'limning kompyuter-axborot modeli chet tillarini o'qitishning an'anaviy usullari tizimidan zamonaviy axborot jamiyatining ochiq ta'lim tizimiga o'tishning o'ziga xos bosqichidir. Mutaxassisni kasbiy tayyorlash jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy etishning asosi axborotlashtirish hisoblanadi. O'qitishning kompyuter va axborot usullarining joriy etilishi talaba va o'quvchilarning axborot kompetensiyasi darajasini sezilarli darajada oshiradi, xususan, ularda zarur ta'lim ma'lumotlarini topishda internetdan foydalanish kabi ko'nikmalar shakllanturadi; ma'lumotnoma elektron nashrlaridan foydalanish; o'quv faoliyatida axborot resurslaridan foydalanish, maslahatlar, zarur ma'lumotlarni olish uchun axborot va kompyuter texnologiyalarining aloqa imkoniyatlaridan foydalanish va boshqalar. Kompyuter bilan ishlash hozirgi vaqtda kompyuter savodxonligi deb ataladigan bilim, ko'nikma va malakalarning ma'lum bir tizimini o'zlashtirishni o'z ichiga oladi.

Chet tili o'qituvchilari uchun professional kompyuter savodxonligi quyidagilarni anglatishi mumkin:

1. kompyuterlarning texnik va didaktik imkoniyatlari va mavjud dasturiy ta'minotni bilish;
2. o'quv kompyuter dasturlari uchun skriptlarni ishlab chiqish qobiliyati;

3. dasturchiga vazifani to'g'ri qo'yish qobiliyati;
4. Amaliy dasturlardan (o'quv va yordamchi) foydalanish qobiliyati.

Hozirgi rivojlanish bosqichida chet tillarini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyalari - multimedia texnologiyalari, gipermedia texnologiyalari, kommunikatsiya texnologiyalari (videokonferentsiyalar, telekonferentsiyalar, forumlar va boshqalar), virtual haqiqatni qurish texnologiyalarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda.

Chet tilini o'qitish jarayonida kompyuter lingvistik yoki kommunikativ kompetentsiyani shakllantirishni ta'minlashi kerak bo'lgan funktsiyalarni bajarishi mumkin:

1. dialog rejimida o'qitish va sinovdan o'tkazish;
2. grafik, animatsiya va videodan foydalangan holda real nutqiy vaziyatlarni hosil qilish, til muhiti bilan aloqa effektini yaratish;
3. nutqiy vaziyatni vizual tarzda taqdim etish, uni rag'batlantirish, ta'lim muloqoti jarayonida qo'llab-quvvatlash sifatida ishlatish;
4. Kompyuter aloqa liniyalari yordamida maqsadli tilda muloqotni ta'minlash.

Zamonaviy kompyuter vositalari yangi kompyuter dasturlarini yaratishga, ham ta'lim, ham o'qitish, ham monitoring qilishda imkon beradi. Xorijiy tillarni o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy ta'lim tizimining muhim jihatiga aylandi. Ushbu texnologiyalar o'quv jarayonini sezilarli darajada yaxshilash va diversifikatsiya qilish, uni yanada interaktiv, samarali va foydalanishga imkon beradi. Chet tillarini o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari:

1. Multimedia resurslari

Audio va video materiallardan foydalanish o'quvchilarda tinglash va talaffuz qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Chet tilidagi videodarslar, filmlar va podkastlar til muhitiga sho'ng'ish, shuningdek, o'rganilayotgan tilning madaniy jihatlarini bilan tanishish imkonini beradi.

2. Elektron ta'lim platformalari

Duolingo, Babbel, Rosetta Stone va boshqalar kabi ko'plab ta'lim platformalari o'rganilgan materialni mustahkamlashga yordam beradigan turli mashqlar, testlar va o'yinlardan iborat interaktiv kurslarni taklif qiladi. Bunday platformalar ko'pincha o'yin jarayonining elementlaridan foydalanadi, bu esa o'quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

3. Virtual sinflar va veb-seminarlar

Onlayn darslarda qatnashish qobiliyati dunyoning istalgan nuqtasidan malakali o'qituvchilar bilan til o'rganish imkonini beradi. Virtual sinflar chet tilida guruh darslari, muhokamalar va hatto rolli o'yinlar o'tkazish imkonini beradi.

4. Mobil ilovalar

Smartfon ilovalari istalgan joyda va istalgan vaqtda til o'rganish imkonini beradi. Ular kun davomida bajarilishi mumkin bo'lgan qisqa darslar, testlar va mashqlarni taklif qilishadi, bu esa muntazam til amaliyotini rag'batlantiradi.

5. Avtomatlashtirilgan tarjima va matnni tahlil qilish tizimlari

Google Translate yoki Grammarly kabi tarjima va grammatikani tekshirish dasturlari foydalanuvchilarga chet tilidagi matnlarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi, shuningdek, yozish qobiliyatlarini oshiradi.

6. Sun'iy intellekt va adaptiv ta'lim

Sun'iy intellektga asoslangan zamonaviy tizimlar talabning bilim darajasiga moslasha oladi, ularning qobiliyatlari va taraqqiyotiga mos keladigan vazifalarni taklif qiladi. Bunday tizimlar o'quvchilarning individual ehtiyojlari va xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'limni shaxsiylashtirishga yordam beradi.

7. O'yin texnologiyalari

O'yinlardan foydalanish, ayniqsa til o'rganish bilan bog'liq bo'lgan o'yinlar, bilimlarni erkin va qiziqarli tarzda mustahkamlashga yordam beradi. Ba'zi o'yinlar boshqa o'yinchilar bilan chet tilida faol muloqot qilishni talab qiladi, bu esa nutq qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi.

8. Ijtimoiy tarmoqlar va forumlar

Til o'rganishga bag'ishlangan onlayn jamoalar va forumlar boshqa til o'rganuvchilar yoki ona tilida so'zlashuvchilar bilan muloqot qilish imkonini beradi, bu esa haqiqiy muloqotda tilni mashq qilish imkoniyatini beradi.

9. Onlayn matnli korpus va mustaqil o'rganish resurslari

Internet orqali chet tilidagi katta hajmdagi matnlar to'plamiga (adabiyot, ilmiy maqolalar, bloglar va h.k.) kirish lug'at boyligingizni kengaytirish va til tuzilishini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Kompyuter texnologiyalaridan foydalanish chet tilini o'rganish jarayonini yanada samaraliroq, moslashuvchan va qulayroq qilib, o'quvchilarga o'z tezligi va formatida o'qish imkonini beradi.

Kompyuter texnologiyalari chet tillarini o'rganishga bo'lgan yondashuvni sezilarli darajada o'zgartirildi, talabalarga til ko'nikmalarini samarali o'zlashtirish uchun yangi vositalar va imkoniyatlar taqdim etdi. Ularning asosiy afzalliklari orasida qulaylik, moslashuvchanlik, o'rganish va interaktivlikni shaxsiylashtirish, jarayonni yanada qiziqarli va individual ehtiyojlarga moslashtirish kiradi. Shu bilan birga, e'tiborga olish kerak bo'lgan cheklovlar ham mavjud: yuzma-yuz muloqotning yo'qligi, texnologiyaga va o'z-o'zini tarbiyalashga bog'liqlik va o'rganilayotgan materialning chuqurligidagi mumkin bo'lgan cheklovlar.

Natijada, chet tillarini o'rganishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish, ayniqsa ular an'anaviy usullar va ona tilida so'zlashuvchilar bilan jonli muloqot bilan birlashtirilgan bo'lsa, o'rganish samaradorligi va qulayligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Ushbu yondashuvlar o'rtasidagi muvozanat zamonaviy texnologiyalarning barcha afzalliklaridan maksimal darajada foydalanish va ularning kamchiliklaridan qochish imkonini beradi.

Xulosa

Kompyuter texnologiyalari moslashuvchanlik, qulaylik va shaxsiylashtirishni taklif qilish orqali til o'rganish imkoniyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Biroq, ulardan foydalanish muvozanatni va an'anaviy o'qitish usullarini va yuzma-yuz muloqotni to'liq almashtira olmasligini tushunishni talab qiladi.

Shunday qilib, kompyuter texnologiyalari yordam beradi:

- passiv tinglovchilarni jalb qilish;
- amaliy mashg'ulotlarni ko'proq ko'rgazmali qilish;
- o'quv jarayonini o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini namoyon etishiga yordam beradigan yangi, ilgari mavjud bo'lmagan materiallar bilan ta'minlash;
- o'quvchilarni material bilan mustaqil ishlashga o'rgatish;
- tezkor fikr bildirish;
- o'quvchilarning harakatlarini xolisona baholash;
- ta'limning o'quvchiga yo'naltirilgan va tabaqalashtirilgan yondashuvlarini amalga oshirish;

- javobdan qo'rqish kabi salbiy psixologik omilni olib tashlash;
- psixologik mexanizmlarning (tasavvur, diqqat, xotira) rivojlanish darajasini oshirish.

Xulosa qilish uchun shuni ta'kidlash kerakki, kompyuter texnologiyalaridan foydalanishning shubhasiz afzalligi o'qituvchi va talabning izlanish va ijodiy faoliyati usullariga o'tishdir. Bu tilning shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir qiladi o'quvchilarning malakalarini, tinglash, gapirish, o'qish qobiliyatlarini yaxshilash uchun yozma nutq, ijodiy, ijtimoiy faol shaxsni tarbiyalash.

Kompyuter texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchini kundalik ishning muhim qismidan, masalan, individual topshiriqni bajarishni tekshirishdan ozod qilish imkoniyatini beradi. Kompyuter texnologiyalaridan foydalanish darsni jozibador va chinakam zamonaviy qiladi, o'qitish individuallashtiriladi, nazorat va xulosalar ob'ektiv va o'z vaqtida amalga oshiriladi.

Zamonaviy sharoitda chet tillarini o'qitish jarayoniga tobora yuqori talablar qo'yilmoqda. Axborot hajmi tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda va ularni saqlash, uzatish va qayta ishlashning zamonaviy usullari endi samarali emas. Kompyuter texnologiyalari esa ta'lim samaradorligini oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Adabiyotlar:

1. Azimov E.G. Chet tili darsida kompyuter matn muharrirlari / E.G. Azimov // Maktabda chet tillari. – 1997. – 1-son. – 54-57-betlar.
2. Israyiljanova G. S. SUN'IY INTELLEKT SOHASIDAGI YANGI TADQIQOTLAR VA TEXNOLOGIYALAR Analysis of world scientific views International Scientific Journal 2024. 2-son.-129-140 betlar.
3. Galskova N.D. Chet tillarini o'qitishning zamonaviy usullari / N.D. Galskova. - Moskva: Arki-Glossa, 2000. - 165 p
4. Karamysheva T.V. Kompyuter yordamida chet tillarini o'rganish. IN savollar va javoblar. / T. V. Karamisheva. - Sankt-Peterburg: Ittifoq, 2001 yil. – 190 s.
5. Po'lat E.S. Ta'lim tizimida yangi pedagogik va axborot texnologiyalari: darslik / E.S. Po'lat, M.Yu. Buxarkina, M.V. Moiseeva, A.K. Petrov. -Moskva: "Akademiya" nashriyot markazi, 1999. – 224 b.